

PENSUM NAUCZYCIELA PRZEDSZKOLA

uczącego dzieci pięcio- i sześćioletnie

Problem z wymiarem pensum nauczyciela uczącego w przedszkolu pojawił się w konsekwencji nie do końca przemyślanej zmiany *Ustawy o systemie oświaty*, polegającej na możliwości przywrócenia do przedszkola dziecka sześćoletniego już po tym, gdy rozpoczęło ono naukę w szkole.

MICHAŁ ŁYSZCZARZ

Warto przypomnieć, że zgodnie z art. 13d ust. 1 *Ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw w roku szkolnym 2014/2015* spełnianie obowiązku szkolnego rozpoczynają dzieci:

- ▶ urodzone w 2007 r.,
- ▶ urodzone w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2008 r.

W tym samym roku szkolnym dziecko urodzone w okresie od 1 lipca 2008 r. do 31 grudnia 2008 r., na wniosek rodziców, mogło rozpocząć spełnianie obowiązku szkolnego, ale nie musiało. Z kolei zgodnie z art. 13e nowelizacji w roku szkolnym 2015/2016 spełnianie obowiązku szkolnego rozpoczęły dzieci:

- ▶ urodzone w okresie od 1 lipca 2008 r. do 31 grudnia 2008 r., które nie rozpoczęły spełniania obowiązku szkolnego w roku szkolnym 2014/2015,
- ▶ urodzone w 2009 r.

Trwający obecnie rok szkolny zakończył więc w istocie ostatni etap wdrażania reformy obniżającej wiek, w którym następuje rozpoczynanie spełniania obowiązku szkolnego. Jej konsekwencjami były zmiany innych regulacji prawa oświatowego, w szczególności art. 14 ust. 3 *Ustawy o systemie oświaty* określającego wiek spełniania obowiązkowego przygotowania przedszkolnego. Zgodnie z obecnym brzmieniem tego przepisu jest to wiek pięciu lat.

Biorąc pod uwagę wyłącznie wyżej przytoczone przepisy *Ustawy o systemie oświaty*, wydawać by się mogło, że

reforma obniżająca wiek spełniania obowiązku szkolnego została przeprowadzona poprawnie pod względem legislacyjnym, bowiem obowiązujące regulacje pozostają z sobą spójne. Niestety nie jest tak w każdym przypadku, a źródło problemów stanowi art. 16 ust. 3 i następne *Ustawy o systemie oświaty*. W brzmieniu, jakie przepisy te otrzymały w wyniku nowelizacji z 24 kwietnia 2014 r., a więc późniejszej niż reforma obniżająca wiek spełniania obowiązku szkolnego, umożliwiają one odroczenie spełniania obowiązku szkolnego.

Zgodnie z art. 16 ust. 3 *Ustawy* dyrektor publicznej szkoły podstawowej, w obwodzie której dziecko mieszka, a w przypadku, gdy zostało przyjęte do szkoły podstawowej innej niż publiczna szkoła podstawowa, w obwodzie której mieszka, dyrektor szkoły podstawowej, do której dziecko zostało przyjęte, na wniosek rodziców odracza spełnianie obowiązku szkolnego. Sam wniosek rodziców nie jest jednak wystarczający do tego, aby obowiązek szkolny odroczyć, na podstawie art. 16 ust. 4b *Ustawy* dołącza się bowiem do niego opinia, z której wynika potrzeba odroczenia spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego w danym roku szkolnym, wydana przez publiczną lub niepubliczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Maluch, któremu odroczone spełnianie obowiązku szkolnego, kontynuuje przygotowanie przedszkolne w przedszkolu lub w innej formie wychowania przedszkolnego (art. 16 ust. 4c). To opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej stanowi zatem podstawę odroczenia.

Źródło problemów praktycznych

Odroczenie wieku, w jakim dziecko rozpocznie spełnianie obowiązku szkolnego, nie byłoby zapewne wielkim problemem praktycznym dla dyrektora przedszkola, gdyby odpowiednio wcześniej, czyli najlepiej na etapie konstruowania arkusza organizacji placówki, posiadał on wiedzę na temat liczby sześciolatków, którym ma obowiązek zapewnić opiekę w zarządzanym przez siebie przedszkolu. Niestety obowiązujące regulacje wykluczają taką możliwość i to pomimo faktu, że ramowy statut przedszkola w § 8 ogranicza się wyłącznie do stwierdzenia, iż arkusz określa szczegółową organizację wychowania, nauczania i opieki w danym roku szkolnym. Przepis ten nie zawiera zatem odpowiednika regulacji ramowych statutow szkół, które nakazują opracowanie arkusza do 30 kwietnia każdego roku.

Co więcej, nawet jeśli arkusz danego przedszkola może zostać za zgodą organu prowadzącego opracowany później, to i tak dyrektor może być zaskoczony liczbą dzieci sześciolatków kontynuujących wychowanie przedszkolne. Zgodnie bowiem z obecną treścią art. 16 ust. 4 *Ustawy o systemie oświaty* wniosek o odroczenie spełniania obowiązku szkolnego składa się w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy sześć lat, a odroczenie dotyczy roku szkolnego, w którym maluch ma rozpocząć lub już rozpoczął spełnianie tego obowiązku. Innymi słowy, dziecko, które już uczęszczało do szkoły i skończyło wychowanie przedszkolne, ma prawo do przedszkola wrócić i to w trakcie roku szkolnego, w którym spełniało obowiązek szkolny.

Przepis ten jest pewnym półśrodkiem, efektem próby złagodzenia reformy obniżającej wiek rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego, przy czym niestety próba ta nie była do końca przemyślana. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że w sytuacji, gdy arkusz organizacji przedszkola jest już zatwierdzony, dyrektorowi ciężko jest go zmienić, bo wymaga to zgody organu prowadzącego. Do

togo może się okazać, że ewentualne zmiany trzeba będzie ponawiać, ponieważ nie można przewidzieć w ciągu roku szkolnego, ile dzieci sześciolatków otrzyma opinię z poradni psychologiczno-pedagogicznej. Problemem może być także zorganizowanie działalności przedszkola, aby uniknąć konieczności zwiększenia liczby oddziałów, te zaś – zgodnie z § 5 ust. 2 ramowego statutu publicznego przedszkola – nie mogą liczyć więcej niż 25 dzieci.

Najistotniejszy z punktu widzenia niniejszego opracowania problem praktyczny wiąże się jednak z jeszcze jedną kwestią, a mianowicie z koniecznością ustalenia wysokości pensum nauczycieli oddziałów, w których uczą się zarówno dzieci pięcioletnie, jak i sześciolatkowie.

Ustalanie wysokości pensum bez uchwały rady gminy

Karta nauczyciela przewiduje dla nauczycieli przedszkoli dwie różne wysokości pensum – 22 godziny i 25 godzin, przyznawane w zależności od tego, w jakim wieku są dzieci uczące się w oddziale przedszkolnym. Obecnie pensum większości nauczycieli powinno wynosić 25 godzin, pensum 22-godzinne dotyczy bowiem jedynie nauczycieli przedszkoli i innych placówek przedszkolnych uczących w grupach sześciolatków, stosownie do regulacji art. 42 ust. 3 i zawartej w tym przepisie tabeli ustalającej wysokość pensum w zależności od typu jednostki, w jakiej jest zatrudniony nauczyciel, ewentualnie od wieku wychowanków, jak właśnie w przypadku przedszkoli.

W praktyce zdarza się jednak, że nauczyciel realizuje tzw. etat łączony, czyli pracuje zarówno z pięcioletnimi, jak i sześciolatkami, a art. 42 ust. 3 *Karty* takiego przypadku nie przewiduje. Zastosowanie powinien znaleźć wobec tego art. 42 ust. 7 pkt 3 *Karty nauczyciela*, w myśl którego organ prowadzący określa tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli realizujących w ramach stosunku pracy obowiązki określone dla stanowisk o różnym tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin.

Innymi słowy, w teorii dyrektor placówki, w której pojawia się w trakcie roku szkolnego sześciolatki powracające ze szkoły i kontynuujące wychowanie przedszkolne, powinien mieć możliwość ustalenia wysokości pensum dla nauczyciela uczącego jednocześnie dzieci pięcioletnie i sześciolatków. Problem jednak w tym, że możliwość ustalenia wysokości pensum nie

zawsze faktycznie istnieje. Przede wszystkim

może nie okazać się, że w danej gminie nie została podjęta właściwa uchwała – np. określa ona wymiar godzin pensum dla psychologów czy logopedów, ale pomija ten praktyczny przypadek, w którym dyrektor musi ustalić godziny nauczycielowi uczącemu jednocześnie pięcioletnie i sześciolatki. Druga możliwość to sytuacja, w której uchwała została wprowadzona, ale w ramach realizacji upoważnienia ustawowego określa jedynie wymiar etatu łącznego dla nauczyciela, który część godzin realizuje z grupą pięcioletników, a drugą część z grupą dzieci sześciolatków. Wyliczenie etatu w takiej sytuacji można

